

Reflectie op het IT-Deltaplan en het Manifest

John Post (10 maart 2020)

Onder de noemer [‘aanzet tot een IT-Deltaplan voor de overheid’](#) zijn veel waardevolle voorstellen en suggesties naar voren gebracht. Door Daan Rijsenbrij en Guido Bayens is daaruit een [Manifest](#) geschreven voor de politiek en de top van het ambtenarenapparaat.

Een van de voorstellen is een pleidooi om naar analogie van Rijkswaterstaat te komen tot een Rijksdienst voor Digitale Dienstverlening (RDD). Immers: de digitale infrastructuur is inmiddels niet minder van nationaal belang dan de fysieke infrastructuur.

De pogingen die we nu zien om grote projecten bij de overheid tot een succes te maken, hebben weinig succes gehad.

Ook het [Bureau ICT-Toetsing \(BIT\)](#) dat grote projecten van de rijksoverheid met een belangrijke rol van de ICT, heeft getoetst, heeft naar mijn mening niet de rol (kunnen) spelen die haar was toebedacht. De BIT adviezen die de risico's kunnen beperken en de slaagkans van een project vergroten, hebben in ieder geval niet tot grote successen geleid.

Maar wat dan wel?

Kort samengevat en gebaseerd op eigen ervaringen en die van gelijkgestemden:

1. De hele cyclus van ICT projecten, van functionele analyse, ontwerp, bouw, testen, aandacht voor niet-functionele elementen als cybersecurity en schaalbaarheid, tot de handleiding schrijven, dient te worden uitgevoerd in kleine gemengde teams.

Korte lijnen dus en heel resultaat gericht.

2. Wat we momenteel in Nederland zien is een te ver doorgevoerde hiërarchische indeling en talloze lagen van middenmanagement voor alle deelaspecten van projecten, dus ook de architectuur.

Een gemakkelijk uitgangspunt lijkt ook te zijn dat IT projecten sowieso te laat worden opgeleverd en minimaal 30% over budget. Bij de overheid (en niet alleen de overheid) ontbreekt het aan een goed functionerende “feed back loop” is. De verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn niet goed belegd en verspreid.

Kortom, er is niemand aanspreekbaar en er wordt niemand op iets afgerekend.

3. De combinatie van kennis en verantwoordelijkheid is dus cruciaal. Niet bij alweer een rijksdienst maar dicht bij de betrokken departementen. Ook zij en de leveranciers die in de arm worden genomen, moeten blijk geven van een gedegen kennis van projectmanagement, weten waardoor zo veel projecten “troubled” zijn en in staat te zijn die hordes te omzeilen. Kennis hebben van de noden van de gebruikers, kennis hebben van de (UI/UX) interfaces.

Modulariteit als uitgangspunt nemen en realiseren dat er een onverbreekelijke relatie is tussen complexiteit en slaagkans.

Verder zou ik willen suggereren dat we in de toekomst iets minder naar de CIO moeten luisteren en iets meer naar de CTO, als illustratief voor het meegaan in nieuwe toepassingsmogelijkheden. Niet te bang zijn voor het toepassen van nieuwe

technologieën als AI en de positie van het ethisch kompas hierin. Vooruitgang borgen zonder blind te zijn voor ongewenste neveneffecten.

En hoe blijven we competitief als land in digitalisering, wanneer het uit de verslaglegging lijkt alsof ieder groot ICT-project een drama is?

Niet nakomen van de aangegane verplichting, betekent zelf opdraaien voor (de kosten van) de consequenties.